

ISSN 2091-5187

СЕРВИС

№1

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ЖУРНАЛ

2024

СЕРВИС

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ЖУРНАЛ 2024 йил, 1-сон

Муассис: Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2008 йил 31 декабрда
0561-рақам билан рўйхатга олинган.

ЎЗР ОАК Риёсатининг 19.03.2017 й., 239/5-сонли қарори билан эътироф этилган

**Тахририят ижодий
жамоаси:**

Бош муҳаррир:
и.ф.д., проф. М.Э.Пўлатов

**Бош муҳаррир
ўринбосари:**
и.ф.н., проф. Д.Х.Асланова

Масъул котиб:
и.ф.д., проф. М.Қ.Пардаев

Муҳаррирлар:
и.ф.д. Ф.А.Сафаров
катта ўқит. Ш.З.Ўразов

Техник муҳаррир:
и.ф.н., доц. А.Н.Холиқулов

Корректор:
PhD С.А.Бабаназарова

Саҳифаловчи:
ассис. Х.Н.Очилова

1 йилда 4 мартаба
чоп этилади.

**Ўзбекистон ҳудудида
тарқатилади.**

Тахририят манзили:
140100, Самарқанд шаҳар,
Амир Темур кўчаси, 9-уй,

тел.: +998(66)233-28-38,
+998(66)233-17-88

факс: +998(366)231-12-53
эл.почта:

samisiservis@inbox.uz

Тахририят кенгаши раиси:

М.Э.Пўлатов – Самарқанд иқтисодиёт ва сервис
институти ректори, и.ф.д., профессор

Тахририят кенгаши раиси ўринбосари:

Д.Х.Асланова – СамИСИ илмий ишлар ва
инновациялар бўйича проректори, и.ф.н., профессор

Тахрир кенгаши аъзолари:

Б.А.Бегалов – Ўзбекистон Республикаси Президенти
хузуридаги Статистика агентлиги директори, и.ф.д.,
профессор

М.Қ.Пардаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.К.Ғоибназаров – и.ф.д., профессор.

М.М.Мухаммедов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Д.Р.Зайналов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

О.М.Муртазаев – ТДИУ СФ директори, и.ф.д., проф.

М.Р.Болтабаев – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Р.Х.Эргашев – ҚарМИИ профессори, и.ф.д.

И.С.Тўхлиев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

К.Б.Уразов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Қ.Ж.Мирзаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.И.Исроилов – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Г.М.Шодиева – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.Абдукаримов – СамИСИ профессори, и.ф.н.

Р.Қобилов – Самарқанд вилояти ҳокими ўринбосари

С.Н.Тошназаров – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Р.Н.Нормахматов – СамИСИ профессори, т.ф.д.

А.Бектемиров – СамИСИ профессори, и.ф.д.

О.М.Пардаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

М.Т.Алимова – СамИСИ профессори, и.ф.д.

З.Дж. Адилова – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Ш.О.Қувондиқов – СамИСИ профессори в.б., иқтисод
фанлари доктори

Л.Н.Халикова – СамИСИ профессори в.б., DSc

Ф.А.Сафаров – СамИСИ доценти в.б., DSc

МУНДАРИЖА :

НАЗАРИЯ ВА МЕТОДОЛОГИЯ	
Мурод Мухаммедович Мухаммедов, Мамаюнус Қаршибаевич Пардаев Иқтисодий тафаккур – иқтисодий тараққиётнинг муҳим омили	5
Muxitdin Abduxamidovich Aynakulov Klaster doirasida xizmat ko‘rsatish kooperatsiyasini tashkil etish va rivojlantirish tamoyillari va shakllari	16
Barchinoy Shonazar qizi Mavlanova Erkin iqtisodiy zonalar faoliyatining o‘ziga xos xususiyatlari	21
Бахтияржон Бултурбаевич Муллабаев Худудлар ривожланишидаги номуносибликни камайтиришда хорижий тажрибалардан фойдаланиш	24
Шаҳобиддин Зиядуллаевич Ўрозов Марказий Осиёда иккинчи ренессансга асос солишда Амир Темур ва теурийларнинг хизматлари	31
Nodir Djumanazarovich Khusanov O‘zbekiston Respublikasi iqtisodiyotini rivojlantirishda strategiya va mexanizmlarni doimiy ravishda takomillashtirish yo‘llari	35
ИННОВАЦИЯ ВА РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ	
Shamsiddin Kiyamiddinovich Yuldashev, Lola Nazarovna Khalikova The role of human capital in forming the digital economy	40
Mavluda Azamatovna Shodmonova Raqamlashtirishning logistika samaradorligiga ta’siri	42
САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ	
Ruziboy Normaxmatov, Jasur Kaxarov, Akram G‘afurov Olma mevasi – biologik faol moddalarning muhim manbaidir.	45
Отабек Джурабаевич Джурабаев Определение направлений оптимизации операционной стратегии и повышение экономического потенциала хлопково-текстильных кластеров	48
ХИЗМАТ КЎРСАТИШ ВА СЕРВИС	
Присбек Иватов Аҳолига хизмат кўрсатишда деҳқон бозори фаолиятини ривожлантириш ва тартиблаштириш	56
Фарход Анварович Сафаров Мослашувчан бошқарув тамойиллари асосида хизмат кўрсатиш корхоналари рақобатбардошлигини таъминлаш	60
Baxtiyor Nusratovich Nosirov Mintaqaning uy-joy kommunal xizmatlar sohasida aloqa va axborotlashtirishni rivojlantirishni modellashtirish	64
Акмал Анвар ўғли Рахматов Мижозларга савдо хизматлари кўрсатишни такомиллаштиришнинг замонавий йўналишлари	70
Umid Xolboyevich Xolboyev Xizmatlar sohasi raqobatbardoshligini oshirishning nazariy masalalari	75
To‘lqin Ismatulla o‘g‘li Yahyoyev Qurilish xizmatlarini iqtisodiy tahlil obyekti sifatida xalqaro standartlar asosida tasniflash	77

пайтгача ҳеч қачон бўлмаган ва кўрилмаган даражада ривож топди ва кенг тарқалди. Унинг ўғли Шоҳрух санъатни нозик тушунгани боис ўз атрофига йирик олимлар, ёзувчилар, шоирлар, рассомлар, ҳуснихат усталари, ҳунармандларни тўплай олдики, бундан мақсад бутун Темурийлар давлати бўйлаб бундай юксак санъат ва маданиятни тарқатиш эди.

Баён этилган мулоҳазалар юзасидан хулоса ва таклифларимиз куйидагилардан иборат: Агар бордию давлатларнинг тарихий аҳамиятини жаҳон цивилизацияси тараққиёти ва ривожига кўшган ҳиссаси билан ўлчайдиган бўлсак, Амир Темур тузган давлатда жаҳон цивилизациясининг асосини ташкил этган маданият, адабиёт, санъат ва ажойиб меъморчилик обидаларидан иборат буюк бир меросни кўрамиз.

Аввало, Темурийлар илм-фан ва маданият ривожига алоҳида эътибор қаратадилар. Иккинчидан, замонавий маданият тизимида тижорат одоби муҳим аҳамият касб этар экан, темурийлар даври мутафаккир алломалари баён этган ахлоқ-одоб қоидалари мазкур соҳада муҳим назарий манба бўлиб хизмат қилишини ёшларга уқтириш лозим. Учинчидан, илм-фан ва маданиятимизни юксалтиришда рақобатбардош кадрларни тайёрлашда темурийлар даври мутафаккир алломалари илгари сурган илмий қарашларидан унумли фойдаланиш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Зиё А. Ўзбек давлатчилиги тарихи. –Т.: «Шарк», 2000.
2. Ибн Арабшоҳ. Амир Темур тарихи. II жилд. –Т.: «Меҳнат», 1992.
3. Натанзий М. Мунтахаб ат-таворих. –Т.: «Ўзбекистон», 2011.
4. Темур тузуқлари. –Т.: «O‘zbekiston», 2013.
5. Шомий Н. Зафарнома. –Т.: «Ўзбекистон», 1996.
6. Муҳаммад ас-Саид Жамолiddин. Амир Темур образи араб ва форсий манбаларда. Халқаро конференция тезислари. –Т.: «Ўзбекистон», 1996.

<p>Ш.Урозов</p> <p>Роль Тимура и тимуридов в развитии науки в Центральной Азии</p> <p>Аннотация: в статье научно обосновано, что возникновение Второго Ренессанса является результатом создания Тимуром, умелым полководцем и выдающимся государственным деятелем, централизованного государства в Центральной Азии. Основное внимание уделяется заслугам Тимура и тимуридов в развитии науки и культуры, а также их роли в обеспечении развития общества.</p> <p>Ключевые слова: Сахибкиран, Уложение, Ренессанс, наука, культура, философия, математика, литература, обсерватория, геометрия, география, собрание, султанат, закон, Зафарнаме, Аксарай.</p>	<p>Sh.Uroзов</p> <p>The role of Timur and the Timurids in the development of science in Central Asia</p> <p>Abstract: The article scientifically substantiates that the emergence of the Second Renaissance is the result of the creation by Timur, a skilled commander and outstanding statesman, of a centralized state in Central Asia. The main attention is paid to the merits of Timur and the Timurids in the development of science and culture, as well as their role in ensuring the development of society.</p> <p>Keywords: Sahibkiran, Code, Renaissance, science, culture, philosophy, mathematics, literature, observatory, geometry, geography, collection, sultanate, law, Zafarname, Aksaray.</p>
---	---

Nodir Djumanazarovich Khusanov – PhD, mustaqil izlanuvchi

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA STRATEGIYA VA MEXANIZMLARNI DOIMIY RAVISHDA TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI

<p>Anotatsiya: ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasida bugungi kunda investorlarni jalb qilish yo‘lida olib borilayotgan ishlar, vazifa va qo‘yilayotgan maqsadlar muhokama qilingan. Shuningdek, O‘zbekiston Respublikasi iqtisodiyotini rivojlantirishda strategiya va mexanizmlarni doimiy ravishda takomillashtirish yo‘llari haqida bayon qilingan va bu boradagi tegishli tavsiyalar ishlab chiqilgan.</p> <p>Kalit so‘zlar: investor, investitsiya, moliya, strategiya, shartnoma, xorijiy tajriba, tadbirkorlik subyektlari</p>

Kirish. Moliya bozori vositalari orqali iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilish iqtisodiy

o‘shish va farovonlik kalitini o‘zida saqlab turgan ko‘p qirrali ishdir. Globallashuv va o‘zaro bog‘liq bo‘lgan moliyaviy bozorlarning murakkab tomonlarini kezar ekanmiz, siyosatchilar ham, investorlar ham investitsiya qarorlariga ta’sir etuvchi omillar va strategiyalardan xabardor bo‘lishlari zarur. Investitsiyalarni muvaffaqiyatli jalb qilish uchun qulay investitsiya muhiti, shaffof moliyaviy bozorlar va investitsiyalarning turli shakllarini tushunish kerakligi ta’kidlangan. Bu nafaqat moliyaviy operatsiyalar masalasi, balki iqtisodiy barqarorlik, texnologik innovatsiyalar va inson kapitalini rivojlantirish birlashadigan muhitni qo‘llab-quvvatlashdir.

Jahon bozorlarining globallashuvida oldinga siljishimiz bilan siyosatchilar ham ichki, ham xorijiy investitsiyalarni rag‘batlantiradigan muhitni yaratishda davom etishlari kerak. Bu borada shaffoflik, oqilona iqtisodiy siyosat va mustahkam me’yoriy-huquqiy baza muhim ahamiyatga ega. Bundan tashqari, ta’lim, tadqiqot va texnologiyaga sarmoya kiritilishi davlatlarga global maydonda samarali raqobatlashish imkoniyatini beradi.

Boshqa tomondan, investorlar investitsiya imkoniyatlarini baholashda aqlli bo‘lishlari kerak. Ular investitsiya qarorlarini qabul qilishda iqtisodiy determinantlarni, xavflarni baholashni va siyosiy barqarorlikni hisobga olishlari kerak. Bundan tashqari, moliyaviy vositalardan real aktivlargacha bo‘lgan turli xil investitsiya turlarining ahamiyatini tan olish barqaror va foydali portfollarni yaratish uchun juda muhimdir. Tez rivojlanayotgan jahon iqtisodiy manzarasida moliya bozori vositalari orqali iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb etish doimiy muammo va imkoniyat bo‘lib qolmoqda. Ushbu qiyinchiliklarni qabul qilish va jahon moliyaviy bozorlarining kuchidan foydalanish orqali davlatlar iqtisodiy o‘shishni rag‘batlantirishi, bandlik imkoniyatlarini yaratishi va o‘z fuqarolari uchun uzoq muddatli farovonlikni ta’minlashi mumkin. Siyosatchilar o‘z strategiyalarini doimiy ravishda takomillashtirish va o‘zgaruvchan global dinamikaga moslashishlari shart. Bunda ular ham mahalliy, ham xorijiy sarmoyalarni jalb qiluvchi, texnologik taraqqiyotni rag‘batlantiradigan va innovatsiyalarni qo‘llab-quvvatlovchi muhitni yaratishi mumkin. Dunyo texnologik taraqqiyot va iqtisodiy qudratdagi siljishlarga guvoh bo‘lishda davom etar ekan, davlatlar faol va tezkor bo‘lishi talab qilinadi. Mamlakatning o‘ziga xos sharoitlari va kuchli tomonlariga mos keladigan strategiyalarni qabul qilishning ahamiyatini yoritib berdi. Asosiy texnologiyalarni ishlab chiqish yoki muvaffaqiyatli innovatsiyalarga taqlid qilish orqali davlatlar iqtisodiy o‘shish va raqobatbardoshlik sari o‘z yo‘lini kesib olishlari mumkin.

Bundan tashqari, ushbu tadqiqot ta’lim, tadqiqot va ishlanmalar va texnologiya infratuzilmasiga sarmoya kiritish muhimligini ta’kidladi. Ushbu investitsiyalar nafaqat mamlakatlarga texnologik kapitalni rivojlantirish imkoniyatini beradi, balki ularning global innovatsiyalarni o‘zlashtirish va moslashish qobiliyatini oshiradi. Innovatsiyalar madaniyatini va uzluksiz o‘rganishni rag‘batlantirish orqali davlatlar iqtisodiy taraqqiyotning oldingi saflarida qolishi mumkin. Investorlar ham hushyor va xabardor bo‘lishlari kerak. Bozorlar tobora o‘zaro bog‘langan dunyoda investitsiya qarorlarining hal qiluvchi omillarini tushunish juda muhimdir. Xatarlarni sinchkovlik bilan baholash, iqtisodiy barqarorlikni baholash va siyosiy o‘zgarishlardan xabardor bo‘lish orqali investorlar o‘z manfaatlarini himoya qiladigan va barqaror o‘shishni rag‘batlantiradigan ongli tanlovlar qilishlari mumkin.

O‘zbekiston iqtisodiyotiga xorijiy investitsiyalarni jalb qilish uchun quyidagi vazifalarni hal etish talab etiladi:

1. Imkon qadar ko‘proq xorijiy investorlarni jalb qilish va qulay sarmoyaviy muhitni yaratish.
2. Xorijiy investitsiyalar bilan bir qatorda o‘z mablag‘laridan ham samarali foydalanish.
3. Korxonalar faoliyati samaradorligini oshirish maqsadida xorijiy investitsiyalarni rag‘batlantirish.
4. Mahalliy tovarlarning xalqaro bozorda raqobatbardoshligini oshirish maqsadida ilmiy va innovatsion taraqqiyot uchun zarur bo‘lgan infratuzilmani yaratish.

O‘zbekistonda xorijiy investorlarga nisbatan litsenziyalash tartib-taomillari tizimini isloh qilish zarurati quyidagi maqsadlar bilan bog‘liq:

- tadbirkorlik faoliyati bilan bog‘liq yuqori xarajatlarni kamaytirish, ma’muriy tartib-taomillarni qisqartirish, litsenziya va ruxsatnomalar olishning shaffofligini oshirish, turli tartib-taomillarni

amalga oshirishda ortiqcha byurokratiyaga barham berish, investorlarga ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatini oshirish orqali qulay investisiya rejimini ta'minlash;

- tadbirkorlikni samarali davlat tomonidan tartibga solishni saqlab qolgan holda investitsiya faoliyatiga byurokratik yukni kamaytirish;

- litsenziyalash tartib-qoidalari sohasidagi qonun hujjatlarining shaffofligiga erishish.

Kelajakda ushbu maqsadlarga erishish quyidagi muqobil yo'llar orqali amalga oshirilishi mumkin:

1. Hukumat uzoq muddatli istiqbolda tadbirkorlik subyektlari faoliyatini nazorat qilishning ma'muriy vositalarini bilvosita tartibga solish mexanizmlariga almashtirish orqali iqtisodiyotni davlat boshqaruvi samaradorligini oshirishga qaratilgan.

2. Ruxsatnomalar berishda xizmatlar sifatini oshirishni nazarda tutuvchi litsenziyalash tartib-taomillaridan o'tish bo'yicha maqsadli institutsional o'zgarishlarni kiritish.

3. Muqobil yechim – institutni litsenziyalash tartib-taomillaridan o'tishda unga ko'maklashuvchi xorijiy investor bilan o'zaro hamkorlik qilish bo'yicha yagona davlat organiga aylanadigan institutni tashkil etishdir.

Ushbu g'oya investor qabul qiluvchi mamlakatda biznesni boshlash va yuritish uchun zarur bo'lgan barcha protseduralardan o'tish uchun faqat bitta vakolatli organga borishi kerakligini nazarda tutadi.

Shunday qilib, uzoq muddatli istiqbolga mo'ljallangan va mamlakatimiz salohiyati, qudrati va iqtisodiyotining raqobatbardoshligini oshirish uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lgan muhim ustuvor yo'nalish – strategik ahamiyatga ega bo'lgan loyihalarni modernizatsiya qilish, texnik va texnologik rivojlantirishga qaratilgan faol investitsiya siyosatini amalga oshirishdir. Yetakchi bazaviy tarmoqlarni yangilash, kuchli zamonaviy transport va infratuzilma kommunikatsiyalari tarmog'ini rivojlantirish.

Tadqiqot metodologiyasi. Moliyaviy globallashuv milliy va mintaqaviy moliya bozorlarini yagona jahon moliya bozoriga birlashtirishda, shuningdek, bozorlarning o'zaro bog'liqligi va o'zaro kirib borishida o'zini namoyon qiladigan moliya xalqarolashuvi rivojlanishining zamonaviy bosqichini ifodalaydi.

Tahlil va natijalar. Bizning fikrimizcha, moliyaviy globallashuvning quyidagi shakllarini ajratish mumkin:

- kapital va moliyaviy vositalarning globallashuvi;
- moliya institutlarining globallashuvi;
- moliyaviy qonunchilikning globallashuvi;
- moliyaviy risklarning globallashuvi;
- malakali moliyaviy mutaxassislar bozorining globallashuvi.

Moliyaviy globallashuvning mohiyati, bizning fikrimizcha, integratsiya, rag'batlantirish, qayta taqsimlash va tavakkalchilikni yaratuvchi funksiyalarni amalga oshirish orqali amalga oshiriladi. Birinchi uchta funktsiyaga kelsak, biz asosan asarlari tahlil qilingan mualliflarning fikrlarini baham ko'ramiz. Shu bilan birga, biz moliyaviy globallashuvning xavf-xatarni keltirib chiqaruvchi funksiyasini ta'kidlashni zarur deb hisoblaymiz, bu xalqaro kapital harakati ko'p hollarda qisqa muddatli yo'naltirilgan bo'lib, yo'nalishni tezda o'zgartirishi, vaziyatni yaxshilash yoki yomonlashtirishi mumkin. Farovonlik davrida "issiq pul" iqtisodiy rag'batlantiradi va turg'unlik davrida inqiroz ko'rinishlarini ko'paytiradi.

Globalashuv davrida mamlakat iqtisodiyotiga investitsiyalarni jalb qilish barqaror iqtisodiy o'sish va rivojlanish uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu dissertatsiya moliyaviy bozor vositalarining murakkab tarmog'ini va ularning tobora o'zaro bog'langan dunyo kontekstida investitsiyalarni rivojlantirishdagi rolini o'rganib chiqdi. U ushbu muhim hodisaning turli qirralarini o'rganib chiqdi, bu bilan bog'liq strategiyalar, muammolar va determinantlarga oydinlik kiritdi. Ushbu yakuniy bo'limda biz dissertatsiyaning asosiy topilmalari va g'oyalarini umumlashtiramiz va ularning globallashgan dunyomizdagi siyosatchilar va investorlar uchun oqibatlarini haqida fikr yuritimiz.

Investitsion landshaftni tushunish. Tadqiqot investitsiyalar dinamikasini yoritishdan boshlandi. Ushbu tadqiqot doirasida aniqlangan sarmoyalar moliyaviy investitsiyalar, aksiyalar

va obligatsiyalar kabi qimmatli qog'ozlar sotiladigan real investitsiyalargacha bo'lgan keng ko'lamli faoliyat turlarini o'z ichiga oladi, bu yerda moddiy aktivlar mamlakatning ishlab chiqarish qobiliyatini oshirish uchun ishlatiladi. Bundan tashqari, mamlakat ichidan moliyalashtiriladigan ichki investitsiyalar va tashqi moliyalashtirishga tayanadigan xorijiy investitsiyalar o'rtasidagi farq ko'rsatilgan. Qisqa muddatli va uzoq muddatli investitsiyalar ham ko'rib chiqildi, birinchisi ko'pincha pul mablag'lari, ikkinchisi esa aksiya va obligatsiyalarga kapital qo'yilmalar sifatida namoyon bo'ladi.

Moliyaviy bozorlarning roli. Moliyaviy bozorlar investitsiyalarni jalb qilishning asosiy vositalari sifatida paydo bo'ldi. Ushbu bozorlar moliyaviy taqchilligi bo'lgan birliklarni qoplash uchun moliyaviy profitsitga ega bo'linmalar uchun zarur infratuzilmani ta'minlaydi, dastlabki obunalar yoki turli moliyaviy vositalar bilan savdo qilish orqali o'rta va uzoq muddatli operatsiyalarni osonlashtiradi. Moliyaviy bozorlarning o'ziga xos xususiyatlaridan biri bu o'ziga xos tavakkalchilik bo'lib, investorlarni ushbu xavflarga nisbatan daromadlarni sinchkovlik bilan tortishga undaydi. Moliyaviy bozorlar iqtisodiy samaradorlik va o'sishda ham muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy sharoitda axborot shaffofligi ushbu bozorlardagi almashuvlar doirasi va intensivligini kengaytirib, ularni iqtisodiy faoliyatning asosiga aylantirdi.

Samarali moliyaviy bozorlarni tashkil etish asoslari. Moliyaviy bozorlarning to'liq salohiyatini ro'yobga chiqarish uchun dissertatsiya ularni tashkil etish uchun zarur bo'lgan asosiy qurilish bloklarini ta'kidlab o'tdi. Qulay investitsiya muhiti iqtisodiy ochiqlik, valyuta ayirboshlashda cheklovlarning yo'qligi, aniq belgilangan qonunlar va qoidalar hamda kapital va boylikni jalb qiluvchi iqtisodiy falsafaga bog'liq. Bu shaffof qoidalar bilan boshqariladigan, bozor ishtirokchilari tomonidan nazorat qilinadigan va samarali axborot tizimlari bilan jihozlangan mustahkam institutsional tuzilmani talab qiladi. Ushbu komponentlar birgalikda bozor samaradorligi va shaffofligini oshiradi.

Investitsion qarorlarni belgilovchi omillar. Investitsion landshaft yuqori raqobatbardoshdir va investitsiyalarni jalb qilish investitsiya qarorlarini shakllantirish omillarini to'liq tushunishni talab qiladi. Iqtisodiy omillar, jumladan, global bozorlarga ochiqlik va resurslarning mavjudligi investitsiya tanloviga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Tizimli va tartibsiz tavakkalchilik investorlar uchun yana bir muhim masaladir. Siyosiy va iqtisodiy barqarorlikning mavjudligi jozibador sarmoyaviy muhitni yaratish, ishonchni kuchaytirish va noaniqliklarni kamaytirishda birdek muhim ahamiyatga ega.

Investitsiyalarni jalb qilishning rivojlanish strategiyalari. Investitsiyalarni jalb qilish uchun davlatlar tomonidan qo'llaniladigan turli rivojlanish strategiyalarini ochib berdi. Ushbu strategiyalar mahalliy asosiy texnologiyalar va radikal innovatsiyalarga yoki texnologiya va innovatsiyalarga taqlid qilishga bog'liq. Katta texnologik va moliyaviy kapitalga ega mamlakatlar uchun mahalliy asosiy texnologiyalar va radikal innovatsiyalar rivojlanish strategiyasining asosini tashkil qiladi. Ushbu yondashuv xalqaro hamkorlikni shakllantirish, xalqaro savdo me'yorlarini o'zgartirish va global investitsiya oqimlarini mamlakatning maqsad va ustuvorliklariga erishish uchun o'zgartirish bilan tavsiflanadi.

Taqlid strategiyasini tanlagan mamlakatlar tijorat jihatdan muvaffaqiyatli texnologiyalar va mahsulotlarga taqlid qilishga intiladi va shu orqali zamonaviy texnologiyalar va intellektual mulk obyektlaridan foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladi. Maqsad - milliy texnologik kapitalga asoslangan milliy mahsulot va xizmatlarga iste'mol talabini keyinchalik rivojlantirish. Strategiyaning har bir bosqichi to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar va transmilliy korporatsiyalarni jalb qilishdan tortib, ustuvor tarmoqlarda muhim massani shakllantirish, kichik va o'rta innovatsion biznesni qo'llab-quvvatlashgacha bo'lgan noyob harakatlar majmuasini o'z ichiga oladi.

Xulosa va takliflar. Jahon bozorlarining globallashuvi iqtisodiy o'zaro bog'liqlik va imkoniyatlarning yangi davrini boshlab berdi. Moliyaviy bozor vositalari orqali iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilish hukumatlar, investorlar va bozor ishtirokchilari o'rtasidagi hamkorlikni talab qiluvchi ko'p qirrali ishdir. Shaffof moliyaviy bozorlarni rivojlantirish, texnologik innovatsiyalarni rivojlantirish va turli investitsiya strategiyalarini qo'llash orqali davlatlar o'z fuqarolarining iqtisodiy farovonligini oshirish uchun globallashuv salohiyatidan

foydalanishlari mumkin.

Oldinga borayotganimizda, barcha manfaatdor tomonlar moslashuvchan, innovatsion va iqtisodiy o‘rinish va rivojlanish tamoyillariga sodiq qolishlari shart. Hamkorlik va strategik rejalashtirish orqali biz global iqtisodiyotning murakkabliklarini yo‘lga qo‘yishimiz va kelajak avlodlar uchun yorqinroq kelajak yaratishimiz mumkin. Moliyaviy bozor vositalari orqali iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilish yo‘li davom etmoqda va ushbu dissertatsiyadan olingan saboqlar bu borada qimmatli qo‘llanma bo‘lib xizmat qiladi.

Yana shuni ta’kidlash joizki, xorijiy sarmoyalarni jalb qilish maqsadida so‘nggi o‘n yilliklarda ko‘plab davlatlar o‘z milliy qonunchiligini modernizatsiya qildilar. Bundan tashqari, barcha o‘zgarishlarning 90 foizi kapital qo‘yilmalar faoliyatining yanada imtiyozli rejimini ta’minlash, rag‘batlantirish choralari kengaytirish, kapital egalarining huquqlarini tartibga solishni liberallashtirish, litsenziyalash tartib-taomillarini soddalashtirish va xorijiy investitsiyalarni jalb qilishni liberallashtirish yoki yengillashtirishga qaratilgan.

Xorijiy investitsiya kapitalining kirib kelishi jarayonini boshqarish uchun uni jalb qilish istiqbollari belgilovchi omillarni aniqlash muhim ahamiyatga ega. **Bizning fikrimizcha, bu omillar:**

- 1) mamlakatda ichki investitsiya jarayonlari va ichki investitsiya kapitali faoliyati;
- 2) qonunchilik bazasining barqarorligi, xorijiy investitsiyalar to‘g‘risidagi qonun hujjatlarining shaffofligi;
- 3) potentsial investitsiya maqsadlari to‘g‘risidagi moliyaviy ma’lumotlarning shaffofligi;
- 4) davlatning ijobiy qiyofasini yaratish uchun ishlaydigan maxsus tuzilmalarning mavjudligi;
- 5) investitsiya jarayonini faollashtirishni maqsadli davlat tomonidan tartibga solish;
- 6) xorijiy investorlarni soliqqa tortish darajasi.

Xorijiy investorlarga imtiyozlar berish bo‘yicha xorijiy davlatlarning ijobiy tajribasidan kelib chiqib, investorlar uchun 5 yilgacha bo‘lgan muddatga soliq ta‘tillarini joriy etish, shuningdek, investitsiya soliq imtiyozini berish shartlarini yumshatish maqsadga muvofiq, deb hisoblaymiz. Bunda xorijiy va mahalliy investorlar sarmoya kiritish uchun qo‘shimcha rag‘batga ega bo‘ladilar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Petrov, A. "Global Economic Relationships in the 21st Century." Moscow Economic Review, 2019.
2. Wang, Z. "The Rise of Multinational Corporations." China Daily, 2018.
3. Patel, S. "From Nations to Corporations: The New Economy." Indian Economic Journal, 2019.
4. Бабурина О.Н. Финансовые институты управления новым мировым порядком или аргументы Дж. Стиглица «Глобализация: тревожные тенденции»//Финансы и кредит, 2008. №23 (311) с.63.
5. Фоминский И.П. Иностранные инвестиции в России: современное состояние и перспективы. - М.: «Международные отношения». - 1997. -с.123.

<p>Н.Хусанов</p> <p>Пути постоянного совершенствования стратегии и механизмов в развитии экономики Республики Узбекистан</p> <p>Аннотация: В данной статье рассматриваются действия, задачи и цели, поставленные для привлечения инвесторов в Республику Узбекистан на сегодняшний день. Также, в ней описаны пути постоянного совершенствования стратегии и механизмов в развитии экономики Республики Узбекистан и разработаны соответствующие рекомендации.</p> <p>Ключевые слова: инвестор, инвестиции, финансы, стратегия, контракт, зарубежный опыт, субъекты предпринимательства.</p>	<p>N.Khusanov</p> <p>Ways of continuously improving strategies and mechanisms in the development of the economy of the Republic of Uzbekistan</p> <p>Abstract: This article discusses the actions, tasks and goals set to attract investors to the Republic of Uzbekistan today. Also, it describes ways to continuously improve the strategy and mechanisms in the development of the economy of the Republic of Uzbekistan and develops appropriate recommendations.</p> <p>Keywords: investor, investments, finance, strategy, contract, foreign experience, business entities.</p>
--	--

ISSN 2091-5187

∞ “СЕРВИС” ∞

Журнал Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти таҳририят
бўлимида нашрга тайёрланди.

06.03.2024 йилда теришга берилди. 29.03.2024 йилда босишга рухсат этилди.
Офсет босма қоғози. Қоғоз бичими 60x84_{1/8}. “Times” гарнитураси. Офсет
босма усули. Шартли босма табоғи 15,76. Ҳисоб-нашриёт
табоғи 12,5. Адади 100 нусха. Буюртма № 0024А/30.

Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институтининг
матбаа бўлимида чоп этилди.
Лицензия № 025316.
Реестр № Х-119112.

Манзил: Самарқанд шаҳри, Шохрух кўчаси, 60-уй.

© Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти, 2024.